

TRƯỜNG: THCS TÂN HỘ CƠ

TỔ: LỊCH SỬ - ĐỊA LÍ

Tuần: 30

Tiết: 89

Họ và tên giáo viên:

TRẦN THỊ KIM TUYỀN

Ngày soạn: 06/4/2025

Ngày dạy: 09/4/2025

BÀI 23: VIỆT NAM ĐẦU THẾ KỈ XX

Môn: LỊCH SỬ & ĐỊA LÍ - lớp 8

Thời gian thực hiện: (01 tiết)

I. MỤC TIÊU: Sau bài học này, học sinh cần đạt

1. Về năng lực

*** Năng lực chung:**

- Giải quyết được những nhiệm vụ học tập một cách độc lập, theo nhóm và thể hiện sự sáng tạo.
- Góp phần phát triển năng lực giao tiếp và hợp tác qua hoạt động nhóm và trao đổi công việc với giáo viên.

*** Năng lực riêng:**

- Khai thác và sử dụng được các sơ đồ 23.1, 23.6 các tư liệu 23.2, 23.3, 23.4, 23.5 để tìm hiểu về xã hội Việt Nam dưới tác động của cuộc khai thác thuộc địa của thực dân Pháp và hoạt động yêu nước của Phan Bội Châu, Phan Châu Trinh và Nguyễn Tất Thành.
- Thông qua việc tìm hiểu và hoạt động yêu nước của Phan Bội Châu Phan Châu Trinh và Nguyễn Tất Thành, rút ra bài học cho bản thân.

2. Về phẩm chất

- Đồng cảm: Chia sẻ với nỗi đau khổ của các giai cấp tầng lớp bị bóc lột dưới chế độ thực dân phong kiến; lên án chính sách áp bức, bóc lột, bất công: ủng hộ cái tiến bộ.
- Trân trọng và biết ơn công lao của những nhà yêu nước cách mạng trong cuộc đấu tranh giải phóng dân tộc.

II. THIẾT BỊ DẠY HỌC VÀ HỌC LIỆU

1. Thiết bị dạy học

- Giáo án soạn theo định hướng phát triển năng lực, phiếu học tập dành cho HS.
- Các kênh hình (phóng to).
- Máy tính, máy chiếu (nếu có).

2. Học liệu

- SGK, SGV.
- Tranh ảnh, tư liệu sưu tầm liên quan đến bài học (nếu có) và dụng cụ học tập theo yêu cầu của GV.

III. TIẾN TRÌNH DẠY HỌC

1. Hoạt động: Khởi động (5')

a. Mục tiêu: Giúp khơi gợi tính tò mò, tạo tâm thế cho học sinh đi vào tìm hiểu bài mới.

b. Nội dung:

- GV: Giao nhiệm vụ cho HS
- HS quan sát nghe bài hát, hoạt động cá nhân để trả lời câu hỏi của GV

c. Sản phẩm: HS hoàn thành tìm hiểu kiến thức

d. Tổ chức thực hiện:

Bước 1: Chuyển giao nhiệm vụ

GV cho HS xem 1 đoạn video về Cầu Long Biên và yêu cầu HS đoán tên cây cầu

Bước 2: HS thực hiện nhiệm vụ học tập.

- HS trả lời câu hỏi.
- GV hướng dẫn, theo dõi, hỗ trợ HS nếu cần thiết

Bước 3: Báo cáo kết quả hoạt động

- GV mời đại diện HS trả lời câu hỏi.
- GV mời HS khác nhận xét, bổ sung.

Bước 4: Kết luận, nhận định

- Nhận xét câu trả lời của HS, chuyển dẫn vào hoạt động hình thành kiến thức mới.
- Viết tên bài, nêu mục tiêu chung của bài và dẫn vào HĐ tiếp theo.

Cầu Long Biên bắc qua sông Hồng được xây dựng trong những năm 1898 – 1992. Đây cũng là những năm tháng xã hội Việt Nam bắt đầu trải qua những chuyển lớn lao, và phong trào yêu nước mang một diện mạo mới. Vậy xã hội Việt Nam đã chuyển biến ra sao?. Những hoạt động yêu nước trong giai đoạn này đã diễn ra như thế nào? Chúng ta cùng tìm hiểu trong bài học hôm nay.

2. Hoạt động: Hình thành kiến thức (30')

2.1. Tác động từ cuộc khai thác thuộc địa lần thứ nhất của thực dân Pháp đối với xã hội Việt Nam

a. Mục tiêu: Nêu được tác động của cuộc khai thác thuộc địa lần thứ nhất của thực dân Pháp đối với xã hội Việt Nam

b. Nội dung: HS quan sát máy chiếu, sử dụng SGK để tìm hiểu nội dung kiến thức theo yêu cầu của GV.

c. Sản phẩm: HS hoàn thành tìm hiểu kiến thức

d. Tổ chức thực hiện

Hoạt động của GV và HS	Sản phẩm dự kiến
Bước 1: Chuyển giao nhiệm vụ GV chia HS làm 6 nhóm thảo luận và ghi câu trả lời vào bảng nhóm - Nhóm 1, 2: Trình bày những chính sách về kinh tế của Pháp trong chương trình khai thác thuộc địa? - Nhóm 3, 4: Trình bày những chính sách về văn hóa – giáo dục của Pháp trong chương trình khai thác thuộc địa? - Nhóm 5, 6: Nêu những tác động của cuộc khai thác thuộc địa của TD Pháp đối với xã hội Việt Nam? Bước 2: Thực hiện nhiệm vụ - GV hướng dẫn HS trả lời - HS: Quan sát ngữ liệu trong SGK, bảng 23.1 để trả lời câu hỏi. - GV hướng dẫn HS các nhóm - HS khai thác thông tin từ tư liệu 23.2 để nêu được những mâu thuẫn cơ bản trong xã hội Việt Nam đầu thế kỉ XX, Giai cấp địa chủ phong kiến: - Là tay sai của Pháp => giàu có. - Một số địa chủ vừa và nhỏ bị đế quốc chèn ép. => ít nhiều có tinh thần dân tộc.	1. Tác động từ cuộc khai thác thuộc địa lần thứ nhất của thực dân Pháp đối với xã hội Việt Nam <i>a. Chính sách kinh tế, văn hóa xã hội</i> * Chính sách kinh tế - Tăng cường cướp đoạt ruộng đất, lập đồn điền trồng lúa, chè, cao su - Tập trung khai thác than và kim loại. - Xây dựng hệ thống giao thông phục vụ cho việc khai thác tài nguyên và đem về Pháp. - Duy trì các loại thuế cũ, ban hành nhiều thuế mới. * Chính sách Văn hóa - Giáo dục

Tầng lớp tư sản: Vốn là những nhà thầu khoán, chủ xưởng, chủ hãng buôn... bị thực dân Pháp chèn ép. Tầng lớp tiểu tư sản thành thị: Gồm buôn bán nhỏ, viên chức, trí thức, học sinh, sinh viên. Có ý thức dân tộc, tích cực tham gia vào vận động cứu nước. Giai cấp nông dân: - Mất ruộng đất => bị bán cùng hóa. Phần lớn là tá điền, một số trở thành công nhân trong các đồn điền, hầm mỏ, nhà máy. => Là lực lượng to lớn trong phong trào. <i>“Đời sống nông dân cũng chẳng hơn gì. Đất xấu canh tác thì lạc hậu, do đó năng suất kém, sản lượng 1 ha ở châu Âu là 4.670 kg, ở Nhật Bản là 3.250kg, ở Nam Dương (Indônêxia) là 2.150 kg, còn ở Đông Dương sản lượng chỉ có 1.214kg.</i> <i>Người bản xứ đo ruộng đất bằng “mẫu”, chứ không đo bằng héc-ta. Một mẫu đất tốt sản xuất khoảng 50 thùng thóc trị giá 24đ75. Trong số tiền này, chính phủ đã trích thu 2đ10, khoảng 10%. Nhưng cày cấy mỗi mẫu ruộng, người dân đã phải chi phí hết 28đ50 về đất nước, phân bón, giống má, thuê trâu bò, nhân công, ... Như vậy là lỗ vốn mất 3đ75.</i> <i>... Suốt năm, phần lớn những người nông dân phải ăn rau, ăn khoai. Rất ít khi họ ăn cơm, chỉ trong những ngày giỗ Tết chẳng hạn thì họ mới động đến hạt cơm quý giá ấy.”</i> (Hồ Chí Minh – Phong trào cách mạng ở Đông Dương) Bước 3: Báo cáo kết quả hoạt động. - GV yêu cầu HS trả lời. - HS trả lời câu hỏi của GV. Bước 4: Kết luận, nhận định GV bổ sung phần phân tích nhận xét, đánh giá, kết quả thực hiện nhiệm vụ học tập của học sinh.	- Duy trì giáo dục Nho học ở Bắc kì (1915) và Trung kì (1919). - Mở trường dạy tiếng Pháp. - Mở một số viện nghiên cứu, trường đại học để truyền bá văn hoá Pháp. <i>b. Tác động đối với xã hội Việt Nam</i> - Giai cấp địa chủ tuy mất vai trò giai cấp thống trị, nhưng số lượng ngày càng đông thêm. - Giai cấp nông dân ngày càng bị bán cùng hoá, làm vào cảnh nghèo khó, không lối thoát. - Đô thị phát triển dẫn đến sự xuất hiện tầng lớp tư sản và tiểu tư sản, trí thức thành thị. - Sự ra đời đội ngũ công nhân Việt Nam.
---	--

2.2. Phong trào yêu nước chống Pháp từ đầu thế kỉ XX đến năm 1918

a. Mục tiêu: Giới thiệu được những nét chính về hoạt động yêu nước của Phan Bội Châu, Phan Châu Trinh.

b. Nội dung: HS sử dụng SGK để tìm hiểu nội dung kiến thức theo yêu cầu của GV.

c. Sản phẩm: HS hoàn thành tìm hiểu kiến thức

d. Tổ chức thực hiện

Hoạt động của GV và HS	Sản phẩm dự kiến
------------------------	------------------

Bước 1: Chuyển giao nhiệm vụ**Nhiệm vụ 1:**

- GV chia HS làm 4 nhóm thảo luận và ghi câu trả lời vào bảng nhóm:
- Hoàn thành bảng sau về phong trào yêu nước chống Pháp từ đầu thế kỉ XX đến năm 1918?

Phiếu học tập số 1

Nội dung	Phan Bội Châu	Phan Chu Trinh
Nhiệm vụ		
Con đường CM		
Hoạt động tiêu biểu		
Hạn chế		
Ý nghĩa		

Nhiệm vụ 2:**HS trả lời câu hỏi cá nhân vào phiếu học tập**

So sánh đường lối cứu nước của Phan Bội Châu và Phan Châu Trinh?

Phiếu học tập số 2

Giống nhau		
Khác nhau	Phan Bội Châu	Phan Châu Trinh

Bước 2: Thực hiện nhiệm vụ

- GV hướng dẫn HS trả lời
- HS: Quan sát ngữ liệu trong SGK để trả lời câu hỏi.
- GV hướng dẫn HS các nhóm làm bài
- Phân tích tư tưởng “khai dân trí, chấn dân khí” thể hiện như thế nào qua những hoạt động yêu nước của Phan Bội Châu, Phan Châu Trinh.
- Lưu ý phải cho HS nêu được những nét chính về hoạt động yêu nước của Phan Bội Châu, Phan Châu Trinh và thấy rõ cả hai ông đều đề cao "khai dân trí chấn dân khí". Từ đó dẫn dắt HS nhận thấy tư tưởng "khai dân trí chấn dân khí" thể hiện cụ thể qua phong trào Đông du và cuộc Vận động Duy tân ở Trung Kỳ.

GV có thể giới thiệu thêm để HS hiểu rõ hơn về con người hoạt động yêu nước của Phan Bội Châu Phan Châu Trinh. Đồng thời giúp HS có thêm thông tin đã hoàn thành.

Bước 3: Báo cáo kết quả hoạt động.

GV yêu cầu HS trả lời.

HS trả lời câu hỏi của GV.

Bước 4: Kết luận, nhận định**2. Phong trào yêu nước chống Pháp từ đầu thế kỉ XX đến năm 1918****a. Hoạt động yêu nước của Phan Bội Châu**

- Chủ trương bằng biện pháp bạo động.

- Tháng 5 - 1904, lập ra Duy tân hội.

- Tháng 2 - 1905, tổ chức phong trào Đông du với khoảng 200 sinh viên, đến tháng 3 - 1909, Phan Bội Châu bị trục xuất phong trào tan rã.

- Tháng 5 - 1912, cải tổ Duy tân hội thành Việt Nam Quang phục hội.

- Ngày 24 - 12- 1913, Phan Bội Châu bị bắt hoạt động Việt Nam Quang phục hội dần tan rã.

b. Hoạt động yêu nước của Phan Châu Trinh

- Chủ trương bằng biện cải cách dân chủ.

- Năm 1906 đến 1908, mở cuộc vận động Duy tân, cuộc vận động nhanh chóng lan rộng khắp Trung kỳ, Phan Châu Trinh bị đày ra Côn Đảo.

- Năm 1911, Phan Châu Trinh sang Pháp và tiếp tục có nhiều hoạt động yêu nước: kiến nghị, diễn thuyết...

GV bổ sung phân tích nhận xét, đánh giá, kết quả thực hiện nhiệm vụ học tập của học sinh.	
---	--

3. Những hoạt động yêu nước của Nguyễn Tất Thành

a. Mục tiêu:

– Giới thiệu được những nét chính về hoạt động yêu nước của Nguyễn Tất Thành,

b. Nội dung: HS quan sát máy chiếu, sử dụng SGK để tìm hiểu nội dung kiến thức theo yêu cầu của GV.

c. Sản phẩm: HS hoàn thành tìm hiểu kiến thức

d. Tổ chức thực hiện

Hoạt động của GV và HS			Sản phẩm dự kiến																		
Bước 1: Chuyển giao nhiệm vụ Nhiệm vụ 1: GV yêu cầu HS trả lời cá nhân - Em biết gì về tiểu sử của Bác Hồ? - GV cho HS xem video và hình ảnh để HS trả lời. Nhiệm vụ 2: thảo luận nhóm Hãy so sánh hướng đi của Nguyễn Tất Thành với các nhà yêu nước trước đó theo bảng sau: Phiếu học tập số 3 <table><tr><th>Nội dung</th><th>Phan Bội Châu Phan Châu Trinh</th><th>Nguyễn Tất Thành</th></tr><tr><td>Hoàn cảnh</td><td></td><td></td></tr><tr><td>Hướng đi</td><td></td><td></td></tr><tr><td>Dựa trên nền tảng</td><td></td><td></td></tr><tr><td>Khuynh hướng</td><td></td><td></td></tr><tr><td>Kết quả</td><td></td><td></td></tr></table>			Nội dung	Phan Bội Châu Phan Châu Trinh	Nguyễn Tất Thành	Hoàn cảnh			Hướng đi			Dựa trên nền tảng			Khuynh hướng			Kết quả			3. Những hoạt động yêu nước của Nguyễn Tất Thành - 1908, bắt đầu cuộc đấu tranh yêu nước của mình. - 1911, Nguyễn Tất Thành ra đi tìm đường cứu nước. - Trong 6 năm, cuộc hành trình của Nguyễn Tất Thành qua nhiều nước ở châu Á, châu Phi, châu Mỹ, châu Âu. - 1917, tại Pháp, tham gia các hoạt động yêu nước, có những chuyển biến trong tư tưởng
Nội dung	Phan Bội Châu Phan Châu Trinh	Nguyễn Tất Thành																			
Hoàn cảnh																					
Hướng đi																					
Dựa trên nền tảng																					
Khuynh hướng																					
Kết quả																					
Bước 2: Thực hiện nhiệm vụ - GV hướng dẫn HS trả lời - HS: Quan sát ngữ liệu trong SGK để trả lời câu hỏi. - GV hướng dẫn HS biết cách khai thác thông tin từ sơ đồ 23.6 và hoạt động yêu nước của Nguyễn Tất Thành từ năm 1908 đến năm 1917. - Đọc tiêu đề để khám phá chủ đề của dòng thời gia.: Hoạt động yêu nước của Nguyễn Tất Thành từ năm 1908 đến năm 1997. - Xác định khoảng thời gian dòng thời gian thể hiện: Các sự kiện xảy ra trong từng năm (1908, 1911, 1917) và trong một giai đoạn (1911 – 1917). Mốc thời gian sớm nhất được hiển thị ở dưới cùng (năm 1908) - Đọc các sự kiện ở bên trái trước và theo trình tự từ dưới lên, kết hợp với quan sát hình ảnh đi kèm ở bên phải. - Chú ý các sự kiện gần với các mốc thời gian quan trọng, chẳng hạn như năm 1911. Bước 3: Báo cáo kết quả hoạt động. - GV yêu cầu HS trả lời.																					

- HS trả lời câu hỏi của GV. Bước 4: Kết luận, nhận định GV bổ sung phân tích nhận xét, đánh giá, kết quả thực hiện nhiệm vụ học tập của học sinh.	
---	--

3. Hoạt động: Luyện tập (10')

a. Mục tiêu: Vận dụng kiến thức của bài học vào việc làm bài tập cụ thể.

b. Nội dung: HS suy nghĩ cá nhân trả lời câu hỏi của GV

c. Sản phẩm: Câu trả lời đúng của HS

d. Tổ chức thực hiện

Bước 1: Chuyển giao nhiệm vụ:

GV giao bài tập theo nhóm nhỏ

1. Trong cuộc khai thác thuộc địa lần thứ nhất của thực dân Pháp, xã hội Việt Nam có những giai cấp, tầng lớp cơ bản nào? Những giai cấp, tầng lớp này có địa vị khác nhau, nhưng theo em, họ có điểm chung gì?

2. Em hãy hoàn thành niên biểu về hành trình tìm đường cứu nước của Nguyễn Tất Thành từ năm 1911 đến năm 1917 theo mẫu dưới đây vào vở”

Thời gian	Địa điểm tới	Hình ảnh
?	?	?
?	?	?

Bước 2: Thực hiện nhiệm vụ

- HS xác định yêu cầu của GV

- GV hướng dẫn cho HS trả lời câu hỏi

Bước 3: Báo cáo kết quả hoạt động

- GV yêu cầu HS trả lời câu hỏi.

- HS trình bày, theo dõi, nhận xét, đánh giá và bổ sung cho bài của bạn (nếu cần)

Bước 4: Kết luận, nhận định: GV nhận xét bài làm của HS.

4. Hoạt động: Vận dụng (5')

a. Mục tiêu: củng cố và mở rộng kiến thức nội dung của bài học cho HS

b. Nội dung: GV giao nhiệm vụ, HS thực hiện nhiệm vụ.

c. Sản phẩm: Bài làm của HS.

d. Tổ chức thực hiện

Bước 1: Chuyển giao nhiệm vụ: (GV giao bài tập)

3. Thông qua việc tìm hiểu về hoạt động yêu nước của Phan Bội Châu, Phan Châu Trinh và Nguyễn Tất Thành, em rút ra được bài học gì cho bản thân?

Bước 2: Thực hiện nhiệm vụ

- GV hướng dẫn các em tìm hiểu yêu cầu của đề.

- HS đọc và xác định yêu cầu của bài tập.

Bước 3: Báo cáo kết quả hoạt động

- GV hướng dẫn các em cách nộp sản phẩm cho GV sau khi hoàn thành.

- HS làm bài tập ra giấy và nộp lại cho GV theo hướng dẫn.

Bước 4: Kết luận, nhận định

- Nhận xét ý thức làm bài của HS, nhắc nhở những HS không nộp bài hoặc nộp bài không đúng qui định (nếu có).

- Dặn dò HS những nội dung cần học ở nhà và chuẩn bị cho bài học sau.

IV. PHỤ LỤC

Dự kiến sản phẩm (phiếu học tập số 1)

Giống nhau	- Người yêu nước, thương dân - Ra nước ngoài tìm đường cứu nước - Chưa xác định kẻ thù, ảo tưởng với kẻ thù. - Điều theo khuynh hướng Dân chủ tư sản.	
Khác nhau	Phan Bội Châu	Phan Châu Trinh
	Phương pháp ĐT Bạo động Mục tiêu: Đánh Pháp dựa vào đế quốc Nhật	Phương pháp ĐTCông khai, hợp pháp Mục tiêu: Đánh Phong kiến dựa vào đế quốc Pháp

Dự kiến sản phẩm (Phiếu học tập số 2)

Nội dung	Phan Bội Châu	Phan Chu Trinh
Nhiệm vụ	Đánh đuổi TD Pháp, khôi phục lại chế độ phong kiến	Đánh đổ phong kiến, thực hiện cải cách xã hội “Khai thông dân trí, mở mang dân quyền”
Con đường CM	Bạo động cách mạng	Cải cách
Hoạt động tiêu biểu	Thành lập Hội Duy tân, tổ chức phong trào Đông Du..	Lập hội buôn, mở trường học, diễn thuyết, cổ vũ mở mang công thương nghiệp...
Hạn chế	Chưa có đường lối CM đúng đắn, chưa nhận rõ bản chất của kẻ thù.	Chưa có đường lối CM đúng đắn, chống Pháp bằng cách hô hào Duy tân cải cách, xu hướng bắt tay với Pháp.
Ý nghĩa	Khuấy động lòng yêu nước, cổ vũ tinh thần dân tộc.	- Cổ vũ tinh thần học tập tự cường. - Giáo dục tư tưởng chống các hủ tục phong kiến,

Dự kiến sản phẩm (Phiếu học tập số 3)

Nội dung	Phan Bội Châu Phan Châu Trinh	Nguyễn Tất Thành
Hoàn cảnh	Pháp hoàn thành cuộc xâm lược Việt Nam	Pháp khai thác thuộc địa lần nhất
Hướng đi	Đi sang phương Đông	Đi sang phương Tây
Dựa trên nền tảng	Dựa vào nước ngoài	Dựa vào sức mình là chính
Khuynh hướng	Dân chủ tư sản	Vô sản
Kết quả	Chưa đi đến thành công	Tìm được con đường cứu nước

Rút kinh nghiệm:

.....

.....

.....

.....

DUYỆT CỦA TỔ TRƯỞNG**GIÁO VIÊN THỰC HIỆN**

Trần Thị Kim Tuyền

Trần Thị Kim Tuyền